

## Innehåll

|     |                                                               |   |
|-----|---------------------------------------------------------------|---|
| 1   | Komplement bränning.....                                      | 2 |
| 1.1 | Nuvarande upplägg och anslutning .....                        | 2 |
| 1.2 | Sammanfattning tidigare analys och från länsstyrelser .....   | 3 |
| 2   | Lövtäkt.....                                                  | 5 |
| 2.1 | Nackdelar med dagens konstruktion.....                        | 5 |
| 2.2 | Förslag på ny utformning: Hamling som engångsersättning ..... | 5 |

# Bilaga 7 Förslag till hantering av bränning och lövtäkt

## 1 Komplement bränning

### 1.1 Nuvarande upplägg och anslutning

Nuvarande ersättningsnivå: 800 kr/ha (motsvarar 4000 kr/ha med en bränning under åtagandeperioden på fem år)

Skötselvillkor: Bränningen, eller andra åtgärder kopplade till bränningen, ska genomföras enligt åtagandeplan.

Länsstyrelsen ska även besluta om följande skötselvillkor:

1. Vilket år olika delar av marken ska brännas.
2. Med vilka metoder bränningen ska ske.
3. När på året bränningen ska ske.

Total kostnad för den areal som finns i åtagande är med dagens ersättningsnivå mindre än 1 000 000 miljoner kronor per år.

Tabell 1. Areal med bränning fördelat på län och markklass.

| Bränning (hektar)   |                                |                  |                                  |       |       |
|---------------------|--------------------------------|------------------|----------------------------------|-------|-------|
|                     | Betesmark med särskilda värden | Mosaik-betesmark | Slätter-äng med särskilda värden | Summa | Andel |
| Blekinge län        | 1                              |                  |                                  | 1     | 0,1 % |
| Dalarnas län        | 18                             |                  | 16                               | 34    | 3,0 % |
| Gotlands län        |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Gävleborgs län      |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Hallands län        | 49                             | 41               | 3                                | 92    | 8,2 % |
| Jämtlands län       |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Jönköpings län      | 19                             |                  | 8                                | 27    | 2,4 % |
| Kalmar län          | 4                              |                  | 8                                | 12    | 1,1 % |
| Kronobergs län      |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Norrbottnens län    |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Skåne län           | 8                              |                  | 0                                | 8     | 0,7 % |
| Stockholms län      |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Södermanlands län   |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Uppsala län         | 1                              |                  | 0                                | 1     | 0,1 % |
| Värmlands län       |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Västerbottens län   |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |
| Västernorrlands län |                                |                  |                                  |       | 0,0 % |

|                      |     |     |     |       |        |
|----------------------|-----|-----|-----|-------|--------|
| Västmanlands län     |     |     | 64  | 64    | 5,7 %  |
| Västra Götalands län | 142 | 655 | 78  | 875   | 78,1 % |
| Örebro län           |     |     |     |       | 0,0 %  |
| Östergötlands län    | 3   |     | 2   | 5     | 0,4 %  |
|                      |     |     |     |       | 0,0 %  |
| Summa                | 245 | 696 | 179 | 1 121 | 100,0% |

## 1.2 Sammanfattning tidigare analys<sup>1</sup> och från länsstyrelser<sup>2</sup>

Från tidigare analys: Bränning är idag ett komplext komplement där man på grund av hur landsbygdsprogrammet är konstruerat behöver sätta villkor som ska utföras varje enskilt år under åtagandet. Man behöver inte utföra bränning varje år men något kopplat till aktiviteten ska utföras varje år. Det är svårt att förutsäga hur ofta det passar att bränna och att i en femårsplan förbinda sig att någon gång under stödperioden bränna alla ytor passar inte heller all slags mark, ex ljunghedar där det kan behövas glesare bränningsintervaller än så.

I ovan uppdrag finns kostnader för bränning redovisade, dessa samt tidigare underlag visar att bränning är en av de ersättningar som är särskilt dyr i förhållande till ersättningsnivå. Det är en av anledningarna till att bränning i flera fall istället genomförs eller medfinansieras med finansiering från nationella anslag utifrån faktiska kostnader (som kan vara uppemot 40 000 kr/ha i enskilda fall).

De som söker om bränning gör det på en areal som varierar mellan 0,1 och drygt 200 hektar. Medianen är 2,5 hektar. Bränning görs på cirka 0,7 procent av den areal där det är möjligt att ansöka om komplementet.

Vi har kompletterat tidigare analys med frågor till några länsstyrelser för att ytterligare undersöka vilket upplägg som är det mest önskade för detta komplement.

Exempel på nackdelar:

- Administrativ belastning främst när åtagandet startar.
- Kort period då bränning kan genomföras.
- Olika kunskap och metod vid bränning av gräs eller ljunghed men samma ersättningsnivå.
- För många och detaljerade villkor i förhållande till stödnivå
- Bränning sker utan miljöersättning
- Åtgärd varje år fungerar inte i praktiken pga. väder etc.

<sup>1</sup> Jordbruksverkets svar på beställning "Analys av hinder och möjligheter att stödja fler ängs- och betesmarker inom CAP" Jordbruksverkets dnr 3.1.17-10807/2019

<sup>2</sup> Länsstyrelserna i Halland, Västra Götaland och Skånes län

- Är det få marker blir det inte så mkt extra jobb med planer för bränning, många marker mycket extra arbete.

### 1.2.1 Förändringar och kommentar

Tabell 2. Sammanfattning av länsstyrelsernas kommentarer.

| Förslag förändring                                                                                                 | Jordbruksverkets kommentar                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vill se en restaureringsbränning (som förr var möjlig inom utvald miljö)                                           | Motsvarar en engångsåtgärd enligt faktiska kostnader/schablon                                                                                                    |
| Restaureringsbränning bör även vara möjligt på allmänna värden/ eller komplement bränning på restaureringsåtagande | Som ovan                                                                                                                                                         |
| Dagens ersättning täcker kostnader förhållandevis bra för ljunghedar. #LJUNG i noteringsfältet i Multikuben        | Att rikta ersättningen till enbart vissa marker kräver en lösning liknande den i utvald miljö dvs. att länsstyrelserna har större frihet att rikta ersättningen. |
| Resultat & värdebaserat vore bättre med betalning efter utförd åtgärd                                              | Detta låter som betalning enligt faktiska kostnader i samband med att man har gjort bränning.                                                                    |
| Mer lokala anpassningar i ersättningen, typ utvald miljö                                                           | En fördelad budget till varje länsstyrelse som sedan prioriterar objekt, ersättningsnivå och villkor.                                                            |
| Mer flexibel skötsel, svårt att planera bränning 5 år i förväg                                                     | Kan hanteras genom engångsåtgärd enligt faktiska kostnader och budget fördelad till län.                                                                         |
| Bättre täckning för faktiska kostnader                                                                             | Som ovan                                                                                                                                                         |
| Engångsstöd, man söker det året marken bränns (rådgivning innan behövs=markklass/ytan är beviljad för bränning)    | Som ovan.                                                                                                                                                        |
| En "läns-pott" för länen att styra över och fördela, eller en miljöinvestering med länsbudget                      | Som ovan                                                                                                                                                         |

### 1.2.2 Slutsats

De allra flesta av de förändringar har lösningen i en budget som fördelas till länen och där länen får styra vilka objekt som får ersättning och där den i större utsträckning än idag ska täcka de faktiska kostnaderna.

Vårt förslag är därför att bränning inte ska hanteras som ett femårigt komplement inom miljöersättningarna utan gör bättre nytta som en fördelad pott till länen.

## 2 Lövtäkt

Den konstruktion som finns idag bygger på att det finns en begränsning för antal träd/hektar (3–20 st) och ett krav på att lövtäkten ska ske minst en gång per träd under åtagandeperioden. Träden ska finnas kvar hela åtagandet. Det finns också krav på löpande skötsel av träden, vad som ingår i den löpande skötseln framgår av åtagandeplanen. Om träden ska hamlas för första gången ska det göras första året i åtagandet.

Lövtäkten gynnar biologisk mångfald, lavar, som är knuten till vissa trädslag och gammal solbelyst bark. Det är också en kulturhistorisk skötsel som har ett stort värde.

Total kostnad för de ca 12 000 träd som finns i åtagande är med dagens ersättningsnivå cirka 1 200 000 miljoner kronor per år.

### 2.1 Nackdelar med dagens konstruktion

- Villkor om att lövtäkten ska ske minst en gång under perioden kan egentligen inte kontrolleras förrän sista året i åtagandet. Det är också knepigt vid en kontroll att avgöra om hamling har utförts inom perioden om trädet är dött.
- Hamling är inte en årlig aktivitet eller nödvändigt att göra vart femte år på ett enskilt träd. Kan också vara svårt att avgöra vilka träd som kommer att vara lämpliga att hamla under perioden.
- Askskotts- och almsjukan leder till att hamling inte alltid kan genomföras som planerat, eller till att träd i åtagande dör vilket kan innebära att det är svårt att avgöra hamlingstidpunkt. Förutsättningarna för lövtäkt har under det senaste decenniet därför förändrats. Det finns inte vetenskapliga belegg för att sluta hamla träd som är i någorlunda eller bra kondition. Det är dock lite av ett lotteri om ett hamlat träd fortsätter att må bra eller om det insjuknar och riskerar att dö, eller med ett snabbt förlopp dör.
- Utesluter hamling av träd som står på andra marker än de som sköts med särskild skötsel, till exempel vid åkrar och på betesmarker med allmänna värden. För att ge ersättning till hamlade träd på allmänna värden kan det dock vara möjligt att öppna upp för komplementet som det är idag.

### 2.2 Förslag på ny utformning: Hamling som engångsersättning

Genom en engångsersättning som söks och beviljas innan hamling sker t.ex. som miljöinvestering med schablon (liknande Skogsstyrelsens engångsersättningar) försvinner nackdelarna som finns med dagens upplägg. Motiv och omfattning för hamling behöver fastställas i ett beslut om stöd. Förslaget bör ge en bättre anpassning till regionala förhållanden och en bättre dialog kring förutsättningar för hamling. En nackdel kan vara att lantbrukare inte längre vet vilka träd som hen kan få hamla förrän ansökan är godkänd. I ett åtagande framgår alla träd som

ska hamlas under en flerårig period. Det är dock fullt möjligt att utforma en engångsersättning som man har ett par år på sig att genomföra.

Förslaget innebär att hamling inte längre är knutet till ett åtagande för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel utan kan inkludera träd på all slags jordbruksmark dvs. även i anslutning till åker och på allmänna värden.

Finansiering kan vara i eller utanför CAP. Vi har inte ett färdigt förslag på hur detta ska hanteras på bästa sätt utan det behöver utredas vidare.

Restaureringshamling och nyhamling bör vara möjligt på all jordbruksmark genom denna ersättning. På mark som är under restaurering bör hamlingsåtgärder ingå i den ersättningen.

Nackdelar:

- Idag finns ca 12 000 träd i åtagande så det är förhållandevis många träd som behöver hanteras på annat sätt.
- Svårigheter att hålla koll på vilka träd som hamlats och när